

Polskie Radio i inne radyja

31 sierpnia 2020

Program eksperymentalny Polskiego Radia zaczął być nadawany 1 lutego 1925 roku i ta data bywa wskazywana jako początek tego medium.

Jednak za czas narodzin Polskiego Radia jako medium powszechnego, czy też za początek jego powszechności, czyli za moment, w którym pierwsze jego fale przekroczyły granice technicznych prac eksperymentalnych i poszły w eter ku uszom pierwszych słuchaczy, uważa się kwiecień 1926 roku. W otwarciu studia 18 kwietnia uczestniczył premier hrabia Aleksander Skrzyński, który przemówił w eter po polsku i po francusku.

Było to na niespełna miesiąc przed przewrotem majowym. Radio jednak w przewrocie nie uczestniczyło, ani po stronie rządowej, ani po stronie Józefa Piłsudskiego, ani nawet w roli bezstronnego informatora.

Z perspektywy naszych czasów, gdy niezliczone stacje radiowe nieustannie uczestniczą w każdym niemal, nawet najdurniejszym wydarzeniu, może się to wydawać niewiarygodne, jakby z innej planety pochodzące.

A jednak. Dwa były tego zasadnicze powody. Po pierwsze, był to załążkowy, pionierski okres tego medium, operującego jako nowinka w ramach bardzo minimalnych technicznie pod wszelkimi względami. Po drugie, ówczesna świadomość i wyobraźnia nie tylko nie sięgała, ale była jeszcze bardzo daleka od pułapu dzisiejszych wyobrażeń o wszędobylskiej roli mediów.

Na czas przewrotu zawieszono wszystkie audycje „werbalne” i nadawano wyłącznie koncerty muzyki poważnej. Radio było tak początkującym i nowinkarskim zjawiskiem, że nikomu, ani prezydentowi Wojciechowskiemu, ani premierowi Witosowi ani Piłsudskiemu nie przyszło zapewne nawet do głowy zająć stację nadawczą, która mieściła się wtedy przy ulicy Narbutta 29, a

studio przy ulicy Kredytowej, w gmachu Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, Może to z tego czasu pochodzi przedwojenny i kontynuowany w PRL obyczaj emitowania w radiu muzyki poważnej w dramatycznych momentach historycznych? W PRL krążyło nawet czasem dowcipne powiedzenie: „Nadają Chopina. Znaczy – zmiana kierownictwa?”.

Dopiero po uroczystości pogrzebowe po śmierci Piłsudskiego i ich duże radiowe echo wywołane regularną transmisją spowodowały, że władze uczyniły Polskie Radio spółką państwową. Mariusz Hermanowski napisał pierwszy w historii piśmiennictwa zarys dziejów Polskiego Radia, jako że do tej pory powstało kilka monografii cząstkowych. Ukazał losy radia w II Rzeczypospolitej, jego odrodzenie w PRL po wojennej przerwie. Znajdujemy tu obraz przemian Polskiego Radia, od okresu stalinowskiego, z uwzględnieniem takich zjawisk jak propagandowa audycja „Fala 49” Wandy Odolskiej i Stefana Martyki, jak reakcja radia na śmierć Stalina i – poprzez wszystkie ewolucje i zmiany zarówno polityczne jak i technologiczne – aż do 1989 roku.

Wspomina o najgłośniejszych audycjach jak słuchowiska „Matysiakowie” czy „W Jezioranach”, „Zgaduj zgadula” i inne. Po tej dacie zaczyna się nowy etap historii polskiej radiofonii. Kończy się monopol Polskiego Radia. Zaczynają powstawać pierwsze komercyjne stacje, jak „Radio Zet”, „RMF FM” i wiele innych. Hermanowski doprowadza swój zarys do najnowszych niemal czasów, bo uwzględnia nawet zmiany dokonane po 2015 roku. Jako że zarys Hermanowskiego nie odnosi się tylko do Polskiego Radia, ale do polskiej radiofonii jako takiej, poświęcił on passus także takim zagranicznym rozgłośniom jak „Radio Wolna Europa” czy „Radio Madryt”.

Jest też sporo o ludziach polskiego radia, jego pionierach i ich następcach. I jeszcze jedno. Okładka książki opatrzona jest barwną fotografią muzealnego odbiornika radiowego. Nie wiem ani jaka jest jego marka ani z jakiego okresu pochodzi, ale jest to przedmiot piękny. Estetyka starych odbiorników

radiowych jest wprost rozkoszna.

Autorstwo: KLUB

Źródło: Trybuna.info

Bibliografia

Mariusz Hermanowski – „Radiofonia w Polsce. Zarys dziejów”.
Wyd. Zysk i s-ka, Poznań 2018, str. 338, ISBN
978-83-8116-295-1.